

En erfaringsrapport

Andreas Pedersen Kikvik
Oslo, 2013

Oslo Kommune
Velferdsetaten

Sentrums- og storbyavdelingen

Innhold

1.0	Bakgrunn	3
1.1	Kunnskap om menn som selger sex	3
1.2	Mål og målgruppe.....	4
1.3	Ansatte i prosjektet.....	5
2.0	Strategi og resultater.....	6
2.1	Markedsføring	6
2.2	Oppsøkende arbeid på internett.....	7
2.2.1	Samarbeid med PION	9
2.2.2	Resultater av det oppsøkende arbeidet på internett.....	10
2.2.2.1	Målgruppe	11
2.2.2.2	Arena	12
2.2.2.3	Tematikk	12
2.2.2.4	Tendens	15
2.2.2.5	Annonser på escortesider	15
2.3	Utadrettet virksomhet - kompetanseoverføring.....	16
2.3.1	Samarbeid med Uteseksjonen	17
2.4	Åpen kveldsklinikk kun for menn	18
2.5	Hiv-hurtigtest	18
2.6	Brukere på Pro Sentret.....	18
2.7	Veiledning - debriefing.....	19
3.0	Sammendrag og vurdering	20
3.1	Avsluttende kommentarer	23
4.0	Pro Mann 2013	24
	Litteratur	25

1.0 Bakgrunn

I 2011 startet Pro Sentret et ettårig prosjekt som rettet seg mot menn som har erfaring med å selge seksuelle tjenester. Prosjektstart var 1. september 2011 og prosjektet fikk navnet *Pro Mann*.

I rapporten *Et usynlig marked? En feltbeskrivelse om gutter, menn og transpersoner som selger sex* (Bjørndahl 2010) konkluderte Pro Sentret blant annet med at det var behov for et eget tiltak rettet mot menn som selger seksuelle tjenester. Helsedirektoratet finansierte sommeren 2011 et forprosjekt og med 1 000 000 kroner i tilskudd fra Justis- og politidepartementet samme år ble Pro Mann opprettet 1. september som et ettårig prosjekt rettet mot menn som selger sex. Med ytterligere midler fra Justis- og beredskapsdepartementet i 2012 ble prosjektperioden forlenget fram til 31.12.12.

Et eget arbeid rettet opp mot menn som selger sex er også inkludert i *Oslo kommunes handlingsplan mot prostitusjon 2012-2013*. Der har Pro Sentret ansvar for *tiltak 2d* som sier at det skal etableres en rådgivningstjeneste for menn som prostituerer seg.

I denne rapporten oppsummerer vi våre erfaringer fra prosjektet. Først gir vi en kort innføring i kunnskapsgrunnet om menn som selger sex. For en grundigere innføring viser vi til ovennevnte feltbeskrivelse. Deretter gir vi en beskrivelse av hvordan vi bygget opp prosjektet, hva vi har gjort og hvem vi har fått kontakt med. Avslutningsvis gjør vi oss noen tanker om hvordan arbeidet rettet mot menn som selger sex kan videreføres i 2013.

1.1 Kunnskap om menn som selger sex

Pro Sentret har ikke jobbet opp mot gutter og menn som selger sex siden 2001. Før det hadde Pro Sentret ti års erfaring med å jobbe med menn som selger sex. Arbeidet ble avsluttet i 2001 fordi de som jobbet med prosjektet sluttet og det ble gjort andre prioriteringer. I 2000 hadde Pro Sentret totalt 808 brukere og av dem var det 111 menn. I kontrast til dette hadde Pro Sentret i 2011 1218 brukere og av dem var 18 menn. Om dette betyr at det mannlige sexsalgsmarkedet har gått ned de siste ti årene er tvilsomt. Antageligvis sier det mer om hvor viktig det er med målrettet oppsøkende arbeid for å komme i kontakt med målgruppa.

I den tidligere nevnte feltbeskrivelsen ble den dokumenterte kunnskapen om menn som selger sex i Norge gjennomgått. Sammenfatningen av dokumentasjonen viser at det p.t. eksisterer lite kunnskap om menn som selger sex samt lite kvantitativ forskning på området. De undersøkelsene som eksisterer sier at cirka en prosent av alle menn har erfaring med å selge sex (Hegna og Pedersen 2002:53). I tillegg viser ungdomsundersøkelser som er utført de siste årene at flere gutter enn jenter har solgt sex. Tallene ligger mellom 2,1 og 5,4 prosent (Hegna og Pedersen 2002, Trondheim kommune 2005 og Mossige og Abrahamsen 2010). Dette tilsvarer tall fra Sverige. Der viser ulike undersøkelser at cirka 1,8 prosent av gutter/unge menn har erfaring med bytte/salg av seksuelle tjenester mot cirka en prosent av jenter/unge kvinner (Ungdomsstyrelsen 2012).

Utenom det ovenstående er dokumentasjonen på det mannlige sexsalgsmarkedet i Norge mangelfull. Dersom vi ser på det dokumenterte omfanget i Europa viser en generell oversikt at omkring sju prosent av sexselgerne er menn (Tampep 2009). Seks prosent av sexselgerne er transpersoner. Disse tallene baserer seg på innrapporteringer fra prostitusjonstiltak i 25 land i Europa. Tallene varierer i fra land til land. Noen land rapporterer ikke om mannlige sexselgere i det hele tatt (Sverige, Østerrike og baltiske land), mens andre rapporterer at opp til 15 prosent av omfanget av sexselgere er menn (Polen). Årsaken til variasjonen blir forklart med at flere land ikke har egne oppsøkende tiltak i det mannlige prostitusjonsmiljøet.

1.2 Mål og målgruppe

Målet med Pro Mann var å jobbe opp mot det mannlige prostitusjonsmiljøet og det øvrige hjelpeapparatet som kommer i kontakt med menn som selger sex. Målgruppen definerte vi som menn over 18 år med prostitusjonserfaring. Vi ønsket å nå så mange som mulig med informasjon om prosjektet, både *direkte* til målgruppen og *indirekte* gjennom andre aktører.

I prosjektbeskrivelsen definerte vi målene slik:

Hovedmål

Å gi menn som selger seksuelle tjenester et bedre helse- og sosialfaglig tilbud.

Delmål

- a. Å etablere kontakt med menn som selger sex gjennom internett, chat, diskusjonsforum og e-post, og på telefon gjennom sms og samtaler.*
- b. Å etablere kontakt med menn som selger sex på ulike treffsteder for homofile.*
- c. Drive informasjonsarbeid/ delta på brukermøter på ulike tiltak der vi kjenner til at menn med prostitusjonserfaring kan være representert.*
- d. Informere menn som selger sex om det polikliniske tilbudet de kan benytte seg av på Pro Sentret.*
- e. Forebygge utbredelsen av hiv og andre seksuelt overførbare infeksjoner.*
- f. Etablere samarbeid med andre aktører innenfor fagfeltet prostitusjon.*
- g. Bidra til et kunnskapsløft hos øvrig hjelpeapparat gjennom informasjonsarbeid og foredragsvirksomhet.*
- h. Sette mannlig prostitusjon på dagsorden i den norske prostitusjonsdebatten.*
- i. Vurdere om det er behov for et fast og spesifikt tilbud kun for menn ved Pro Sentrets poliklinikk.*

Gjennom å benytte oppsøkende arbeid som metode, ønsket vi å komme i kontakt med menn i prostitusjon for å tilby helsehjelp, sosialfaglig oppfølging, sexologisk rådgivning og juridisk bistand. I tillegg hadde vi som mål å øke kompetansen og bevisstheten rundt mannlig prostitusjon hos det øvrige hjelpeapparatet gjennom fagmøter, kurs og andre samarbeidsmøter. Erfaringsmessig opplever mange i hjelpeapparatet at de har lite kunnskap om mannlig prostitusjon og at det er vanskelig å ta opp spørsmål knyttet til seksualitet med brukerne (Vedeler m.fl. 2006). Vi tror at mer kunnskap om tematikken samt informasjon om hvordan man kan snakke om prostitusjon og seksualitet, kan føre til at flere av hjelpetiltakene fokuserer mer på dette i arbeidet sitt.

1.3 Ansatte i prosjektet

Prosjektet har hatt tre ansatte fra oppstarten, en sosialkonsulent, en sykepleier/sexologisk rådgiver og en fagkonsulent/sosiolog. I forprosjektperioden jobbet alle deltid. Fra 1. september 2011 har sosialkonsulenten jobbet heltid, mens de andre fortsatt jobber deltid i prosjektet.

Erfaring fra andre organisasjoner som jobber med menn som selger sex forteller oss at peer-arbeid er en god metode for å komme i kontakt med målgruppen. Peer-arbeid vil i denne sammenhengen si at man ansetter en person som har erfaring med å selge sex og at denne personen deltar i arbeidet. Dette er en nyttig metode fordi peer'en kjenner det mannlige prostitusjonsmiljøet; ulike koder og arenaer samt andre som har sexsalgs erfaring. Anvendt kunnskap som dette gir oss troverdighet i miljøet og letter arbeidet med å posisjonere oss overfor målgruppen. I forprosjektperioden ansatte vi derfor en mann med prostitusjonserfaring. Hans arbeidsoppgaver gikk ut på å øke vår kompetanse om mannlig prostitusjon samt hjelpe oss med å finne aktuelle nettsider, komme i kontakt med brukere og gi oss råd om hvordan vi burde gå frem for å nå målgruppen. Han deltok også i det oppsøkende arbeidet på internett.

Det har vært viktig for oss å ha studenter i praksis med i prosjektet for å overføre kunnskapen vi har opparbeidet oss om menn som selger sex. En vernepleierstudent fra Høgskolen i Harstad, en sosionomstudent fra Høgskulen i Sogn og Fjordane og en sosionomstudent fra Høgskolen i Oslo og Akershus har hatt sin hovedpraksisperiode i Pro Mann- prosjektet. De har alle tre bidratt med nyttige innspill til prosjektet, og de har videreformidlet sin opparbeidete kunnskap til sine medstudenter. Det har vært viktig for oss å bidra med kunnskap på dette feltet inn i de akademiske miljøene siden tematikken mannlig prostitusjon er et fenomen med lite oppmerksomhet i Norge i dag.

2.0 Strategi og resultater

I prosjektet har vi arbeidet på flere arenaer. Vi har jobbet direkte opp mot den potensielle brukergruppen, og indirekte opp mot hjelpeinstanser og organisasjoner som allerede har kontakt med menn som selger sex, men som i liten grad adresserer dette temaet i sine konsultasjoner. I det følgende gir vi en oversikt over hva vi har gjort og hvilke resultater vi har oppnådd.

I starten av prosjektet kontaktet vi andre aktører som arbeider opp mot menn som selger sex på internett. I og med at dette var en ny arena for oss trengte vi mer kunnskap. Vi reiste til Pro-Tukipiste¹ i Helsinki, som har arbeidet på internett med menn som selger sex i flere år. De informerte om hvordan de har gått frem og ga oss mange gode tips. Noe av det viktigste de trakk frem var at vi måtte være tålmodige. Det tar lang tid å oppnå tillitt når man skal arbeide på internett. Vi adopterte mange av måtene de arbeidet på, blant annet ved å bruke mye tid på sosiale nettsider som fokuserte på sexkontakt.

Vi tok kontakt med de andre prostitusjonstiltakene i Oslo (PION², KAST³ og Nadheim⁴) for å informere om prosjektet og for å finne ut hvordan de arbeidet med menn som selger sex. Siden både Nadheim og PION sendte henvendelser til menn som annonserte på eskorte- og prostitusjonsnettsidene, bestemte vi at dette ikke kom til å bli vår strategi. Dette fordi markedet er forholdsvis lite og at vi ikke vil oversvømme de som annonserer med tilbud om hjelp. For å sikre at menn som selger sex gjennom eskorte- og prostitusjonssider også ble informert om Pro Sentrets tilbud inngikk vi et samarbeid med PION om at de skulle gi informasjon om vårt tilbud når de tok kontakt med menn. Vi valgte å konsentrere oss om de sosiale nettstedene i vårt arbeid.

2.1 Markedsføring

For å markedsføre prosjektet trykket vi opp visittkort, mapper og brosjyrer som vi delte ut til ulike hjelpetilbud og organisasjoner slik at de kunne gi dem videre til sine brukere. Mappene inneholdt visittkort, to kondomer og en pakke med glidemiddel. Dette var en populær gadget som var lett å distribuere. Vi har delt ut visittkortene og mappene våre til utesteder for

homofile og sauna for menn som har sex med menn (MSM). I tillegg har vi kjøpt annonser på nettstedene Facebook og Gaysir.no. Gaysir.no er det største sosiale

¹ Pro-Tukipiste: finsk NGO som tilbyr helse- og sosiale tjenester til kvinner og menn som selger sex (www.pro-tukipiste.fi).

² PION: Prostituertes interesseorganisasjon i Norge

³ KAST: Kundeprosjektet Kjøp av Seksuelle Tjenester

⁴ Nadheim: Kirkens Bymisjon sitt prostitusjonstiltak i Oslo

nettstedet som retter seg mot lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (lhbt) i Norge. Annonsene lenker direkte til Pro Manns nettsider (www.prosentret.no/promann). Vi har registrert at mange har klikket på annonsene. Nesten en fjerdedel av alle som var innom vår nettside kom via Gaysir.no (cirka 17 prosent) og Facebook (sju prosent).

Vi har hatt et godt samarbeid med Gaysir.no og har hatt tre nettmøter der. Et nettmøte vil si at vi svarer på spørsmål online fra nettstedets medlemmer. I forkant av nettmøtet lager Gaysir.no en nyhetssak der de ber sine medlemmer om å sende inn spørsmål. Vi har hatt ett nettmøte alene, ett sammen med KAST og ett sammen med PION. Vi har fått mange gode spørsmål som spenner fra helserelaterte problemstillinger og prostitusjonserfaringer til orientering til medlemmene om hva prostitusjon er og hvor den foregår. Alle nettmøtene er tilgjengelig i ettertid og er mulige å lese på Gaysir.no. Vi har registrert økt aktivitet på nettsiden vår i etterkant av nettmøtene, så vi ser at det er en effektiv kanal for å komme med informasjon om tilbudet vårt.

Foruten denne type markedsføring har vi også blitt intervjuet av ulike medier, blant annet NRK Østlandsendingen og Dagbladet, som begge laget reportasje om prosjektet i forbindelse med lanseringen. Vi har også blitt intervjuet av Blikk, Nettavisen og to journaliststudenter. I tillegg har vi publisert kronikker i tidsskriftene Mønster og Fontene.

En annen måte å promotere tilbudet vårt på har vært å stå på stand på ulike arrangement. Vi har deltatt på Skeive dager, Sexhibition, Gatenerkonferansen og Verdens aidsdag. På disse arrangementene samarbeider vi ofte med de andre prostitusjonstiltakene; Nadheim, KAST og PION. Der har vi gitt ut brosjyrer og annen informasjon om tiltakene samt at vi har hatt en quiz som handler om prostitusjon. Quizen har vist seg å være et effektivt verktøy for å informere om prostitusjon og den genererer flere spørsmål som vi har svart på. I tillegg har vi kommet i kontakt med potensielle brukere som får informasjon om hvem vi er og hvilke tilbud vi gir.

2.2 Oppsøkende arbeid på internett

Pro Sentret har i 30 år jobbet opp mot prostitusjonsmarkedet i Oslo, med fokus både på kvinner, menn og transpersoner som selger sex. Vi har bygd dette arbeidet opp rundt oppsøkende arbeid i miljøene der det foregår prostitusjon, det vil si på gata, i leiligheter og massasjeinstitutt. Med Pro Mann har vi beveget oss inn på en arena vi ikke har jobbet aktivt på tidligere, nemlig internett. Det har gitt oss nye utfordringer fordi det er forskjell på interaksjonen med et annet menneske i den virkelige og i den virtuelle verden. På internett verken ser eller hører vi personen vi er i kontakt med. All kommunikasjon foregår skriftelig, så vi mister muligheten til å tolke kroppsspråket til den vi snakker med. Vi kan heller ikke bruke vårt eget kroppsspråk for å nyansere budskapet. Anonymiteten gjør at vi ikke vet hvem vi prater med. Kommunikasjonen foregår svært raskt i motsetning til for eksempel e-post. Vi må være tilgjengelige og kunne respondere umiddelbart.

På den andre siden så har vi oppdaget at anonymiteten og det umiddelbare i denne formen for kommunikasjon er med på å gjøre det enklere å ta opp vanskelige temaer. Prostitusjon er forbundet med skam og stigma. Mannlig prostitusjon er i tillegg

forbundet med homofili og for mange er dette skamfullt å snakke om. I ordinære samtaler ansikt til ansikt kan vi gå mange runder før vi har kommet til kjernen av det som klienten oppfatter som problematisk. På internett observerer vi at hemningene ikke er til stede på samme måte og åpningsspørsmålet kan være kjernes spørsmålet. Vi kommer ofte direkte i posisjon til å diskutere viktige spørsmål. **Internett har for oss vist seg å være en helt unik måte å komme i kontakt med personer som ønsker å snakke om sine prostitusjonserfaringer. Men; vi har meget begrenset mulighet til å følge opp den enkelte. Det avhenger av om de bryter anonymiteten selv, og tar kontakt med oss på andre måter en på internett.**

Vi har måttet utvikle nye metoder når vi startet med oppsøkende arbeid på internett, og vi skal rapportere nærmere på dette i løpet av 2013. Vi skal lage en metodebok der vi gir en grundig innføring i hvordan vi konkret utfører det oppsøkende arbeid på internett. I denne erfaringsrapporten holder oss til en kort beskrivelse av hva vi har gjort og hvilke resultater vi har oppnådd.

I arbeidet med feltbeskrivelsen i 2010 ble det tydelig at internett er den største arenaen for kontaktetablering mellom mannlige sexselgere og kundene deres. Denne arenaen er diskret, tilgjengelig, man kan være anonym og man kan nå ut til mange på relativt kort tid. Det foregår mannlig prostitusjon på eskorte- og prostitusjonsnettsider og på nettsider der annen kontaktetablering også skjer, som for eksempel dating- og sextreffsider, nettsamfunn og sider for sms/chat. Mesteparten av kontaktetableringen skjer på nettsider som også brukes aktivt av personer som ikke kjøper og selger sex, noe som gjør at salg og kjøp er mer skjult for omverden enn på andre nettsider.

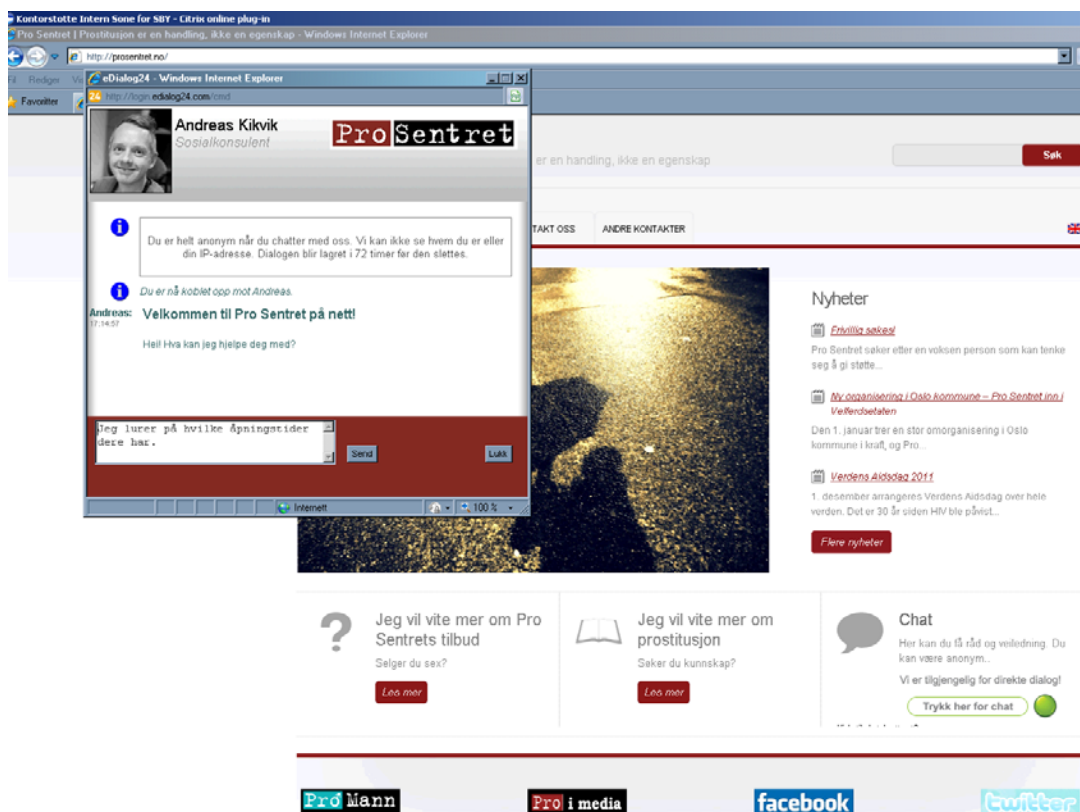
For å være mest mulig tilgjengelig, og for å kunne nå flest mulig, valgte vi å være aktive på flere ulike nettsider på ulike tidspunkt gjennom hele uken. Vi har vært pålogget på flere av de sosiale nettstedene der vi vet det foregår salg og kjøp av sex. Vi har profiler på typiske kontaktetableringssider hvor vi fortløpende kan svare på henvendelser. En *profil* er vår egen side på nettstedet der vi kan legge ut informasjon om oss selv, og der andre medlemmer kan kontakte oss. I forprosjektperioden var vi pålogget ulike chatrom på nettet en dag i uken, og fra september 2011 har vi vært tilgjengelig på disse chatrommene to til tre dager i uken. Vi har valgt å ikke publisere hvilke nettsider vi jobber aktivt på fordi eierne av disse sidene ikke ønsker at sidene skal bli identifisert som sider der det foregår kjøp og salg av seksuelle tjenester. Til orientering så har disse sidene regler som sier at det er forbudt å komme med tilbud om kjøp og salg av sex. Dersom personer prøver å inngå avtale om å kjøpe eller selge sex så blir de utestengt eller profilen blir slettet. I starten av prosjektet snakket vi derfor med administratorene av sidene og inngikk en avtale om at det ikke skulle få noen konsekvenser for brukerne at de var i kontakt med oss.

Chat/å chatte/chatting:

Vi definerer å *chatte* som det å utveksle beskjeder over internett i sanntid. I følge Språkrådet er dette et engelsk ord som på norsk bør hete *nettprat*. Vi har i prosjektet benyttet oss av det engelske ordet, fordi dette er ordet som benyttes på de nettstedene vi opererer.

Vi har etablert en anonym chat-funksjon på hjemmesiden vår som betjenes minst to dager i uken. Vi kan ikke garantere anonymiteten til den vi prater med på de andre nettstedene. Dette informerer vi om og anbefaler folk å chatte med oss via vår egen chat. Vår chat er helt anonym. Vi har ikke tilgang til IP-adressene og har ikke

mulighet for å finne ut hvem personen i den andre enden er. Vi ser likevel at det er liten interesse for vår chat, de fleste vi snakker med vil gjøre det via chattene der de allerede er pålogget. Hva som er årsaken til dette har vi ikke fått klarlagt, men trolig handler det om at det er minst krevende. De trenger ikke å åpne en ny nettside, og de føler sannsynligvis at de er anonyme nok der de er. De benytter ulike nick (kallenavn) som er det eneste de andre på nettstedene kan se. Disse nettstedene tilbyr også muligheten til å legge ut bilder og "live"-bilder via webcam. Et webcam er et digitalt kamera som gjør det mulig å sende bilder og filmer, gjerne i sanntid, til en annen person på internett. Vi observerer at mange har en grenseløs atferd. De legger ut anonyme nakenbilder av seg selv, mange av pornografisk natur. I og med at mange har en ukritisk holdning til hvilken atferd som er akseptabel, så oppleves det kanskje ikke så viktig med den anonymiteten vi kan tilby.

Chatten på nettsiden til Pro Sentret.

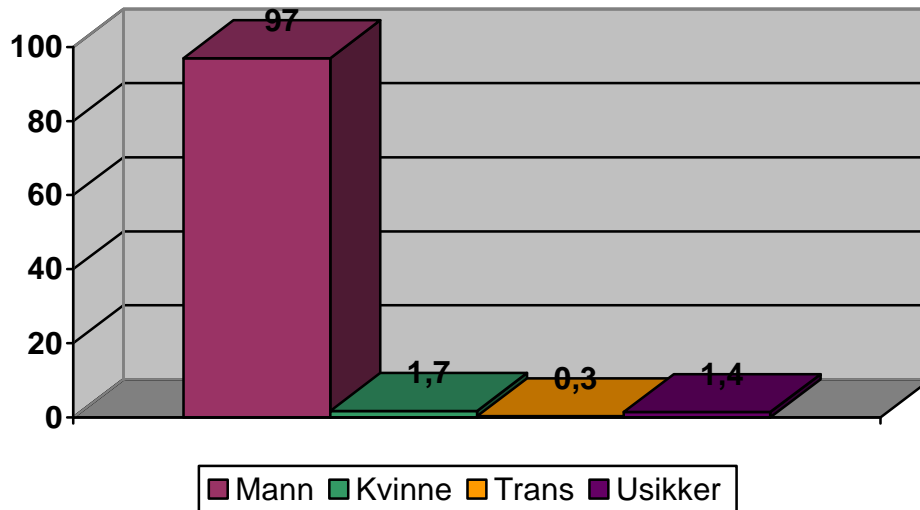
2.2.1 Samarbeid med PION

Som nevnt så samarbeider vi med PION. PION informerer om Pro Sentret til mennene de sender henvendelser til. Dette er korte meldinger som forteller hvor PION har fått telefonnummeret eller e-postadressen fra og gir informasjon om sitt eget tilbud. Deretter gis det kort informasjon om tilbudet vårt. Vi mener dette er hensiktsmessig med tanke på at markedet ikke er veldig stort, og at de som mottar henvendelser fra oss raskt kunne ha blitt mettet av informasjon fra ulike prostitusjonstiltak.

2.2.2 Resultater av det oppsøkende arbeidet på internett

Vi har i prosjektperioden utført 354 chatter. 342 (97 prosent) har vært med menn, en chat har vært med en transperson, seks med kvinner og fem hvor kjønn ikke har vært oppgitt.

Figur 1 - Kjønn (prosent)

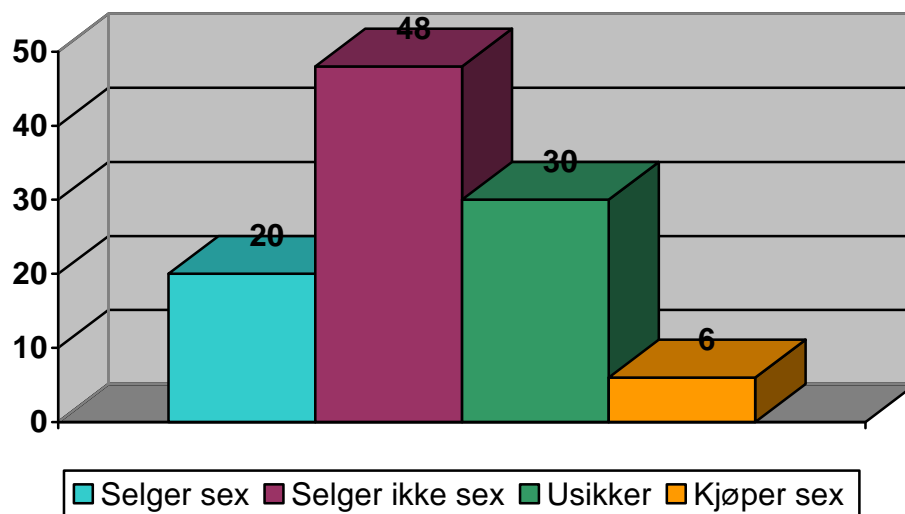

I og med at de fleste chattene har blitt utført uten at vi har fått riktig navn på den vi chatter med, er det vanskelig å si om vi har pratet med samme person flere ganger. Selv om vi ser at mange benytter samme nick flere ganger, så kan nick endre seg fra gang til gang. Vi kan derfor ikke være sikre på tallene. Noen kan ha utgitt seg for å være noen andre enn det de egentlig er. Basert på nickene som er benyttet så har stort sett alle henvendelsene vært engangshenvendelser.

Vi har behandlet alle henvendelsene vi har fått som seriøse og tatt alle chattene på alvor. Dette handler om å vise respekt for dem vi har møtt gjennom arbeidet vårt. Henvendelser som vi kan synes som useriøse, kan være fra en person i målgruppen som har prøvd oss ut.

2.2.2.1 Målgruppe

Figur 2 - Målgruppe (prosent)

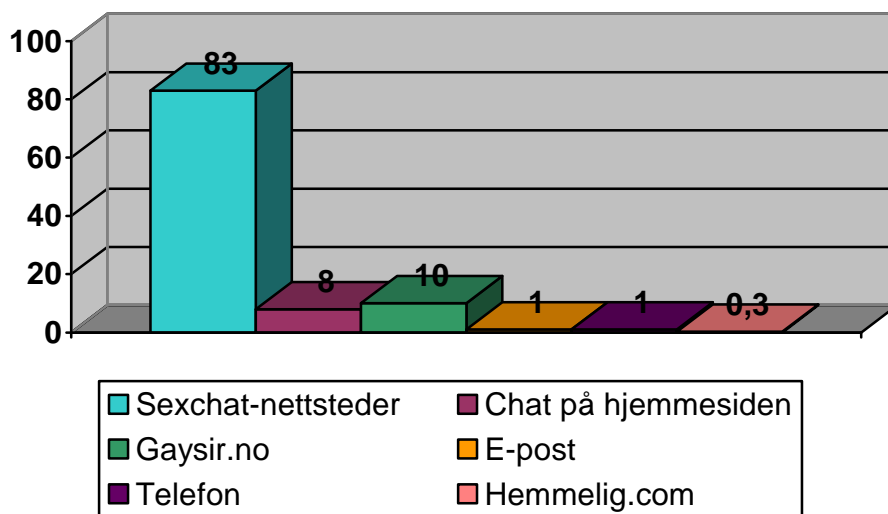

Prosjektet retter seg mot menn som selger sex. 20 prosent (71 stykker) av de vi har chattet med har tilhørt målgruppen. Den største gruppen er imidlertid tydelige på at de ikke selger sex (48 prosent - 169 chatter). 30 prosent er vi usikre på om selger sex eller ikke. Det er flere grunner til at det ikke har blitt kartlagt. For eksempel har vi blitt kontaktet av personer som har hatt et konkret spørsmål, gjerne relatert til seksuelt overførbare infeksjoner (SOI). Vi har gitt et svar, og deretter har personen avsluttet chatten før vi har fått mulighet til å avklare eventuell prostitusjonserfaring. Vi må derfor anta at vi treffer flere personer i målgruppen enn det som kommer frem av statistikken. Seks prosent av chattene vi har utført har vært med menn som kjøper sex. Flere av disse forteller at de også har solgt sex når de var yngre. Vi har informert de av mennene som ønsket å snakke om sine sexkjøpserfaringer om KAST, og rådet dem kontakte KAST for bistand.

En femtedel av chattene vi utfører er med personer som definitivt er i målgruppen, og det er vi svært fornøyde med. Med tanke på at vi oppholder oss på en arena som ikke er rettet kun mot sexselgere så er dette et høyt tall, og et godt resultat. Chat på MSM-kontaktsider er således en god metode for å nå målgruppen i Pro Mann.

2.2.2.2 Arena

Figur 3 - Arena (prosent)

Vi laget en avtale med to erotiske chatsider om at vi kunne være til stede på sidene to til tre ganger i uka. Det er uten tvil her vi har hatt flest chatter. 83 prosent av alle chatter har vært via disse to sidene. Vi har forsøkt å være så synlige som mulig når vi har vært pålogget og kontinuerlig lagt ut informasjon om hvilken type tiltak vi er og at vi er tilgjengelige.

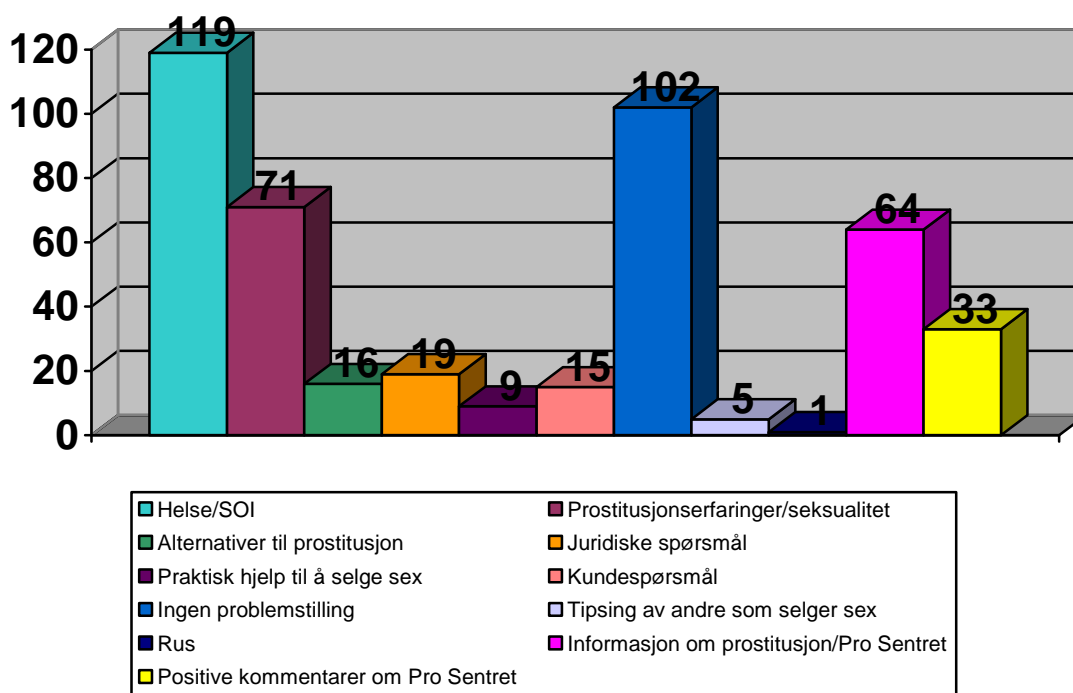
Vi opprettet en profil Gaysir.no der vi informerte om oss selv og der medlemmene kunne sende oss private meldinger. 10 prosent av alle henvendelsene kommer på Gaysir.no. Selv om vi har en annonse på Gaysir som informerer om oss, så har den ikke bidratt til flere henvendelser til vår profil. Annonsen linker imidlertid videre til Pro Manns hjemmeside og vi ser at svært mange klikker på siden og sjekker den ut. Gaysir.no er den tredje største trafikilden til www.prosentret.no, noe som tilsvarer omkring en sjettedel av alle besøk. Vi laget også profiler på en rekke andre sosiale nettsteder for MSM, men vi har ikke fått henvendelser på disse sidene.

Det er færre som tar direkte kontakt med oss via chatten på hjemmesiden. Cirka åtte prosent av henvendelsene har kommet hit. Det er Pro Mann som betjener chatten og vi linker aktivt til den når vi er pålogget andre steder. Vi ser et potensial i denne chatten og ønsker at den skal bli hyppigere brukt i fremtiden. Det fordrer imidlertid at vi er pålogget oftere og at den blir mer kjent for brukerne. Chatten og vår profil på Gaysir.no gir en teknisk mulighet til å skrive spørsmål til oss selv om vi ikke er pålogget. Vi svarer så raskt vi kan. Dette gir åpning for at vi kan kontaktes døgnet rundt, men at svartid må påregnes.

2.2.2.3 Tematikk

Figuren under viser hvilke hovedtema som har vært gjenstand for chattene vi har utført. Flere av chattene har hatt mer enn ett tema, for eksempel spørsmål om både helse og om prostitusjonserfaringer.

Figur 4 – Tematikk (antall chatter)

"Kan jeg få hiv ved oralsex?"

"Kan jeg smitte kona med kjønnssykdommer dersom jeg har sugd en mann?"

"Hvordan smitter hiv?"

Helse har vært den viktigste tematikken i våre chatter. En tredjedel av alle chattene vi har gjennomført har handlet om helserelaterte problemstillinger. Spørsmålene har dreid seg om smitte og seksuelt overførbare infeksjoner. Vi har i stor grad erfart manglende kunnskap om sikker sex blant menn som har sex med menn og som lever i heterofile parforhold. Svært mange av spørsmålene går på smitte og oralsex. Spesielt gjelder dette faren for å bli hiv-smittet, men også om andre seksuelt overførbare infeksjoner. Dette er spørsmål som går igjen både blant de som selger sex og blant de som sier de ikke selger sex. Andre har spørsmål om hvor de kan teste seg. Flere vi har snakket med sier de ikke vil teste seg hos fastlegen, eller de har fått beskjed fra fastlegen at de ikke kan få hiv-test der. Noen har informert oss om at fastlegen har brukt uttrykk som at *"dette har ikke du behov for, derfor vil jeg ikke gi deg en hiv-test"*.

"Hva søker du?"

"kåt?"

Den nest største gruppen henvendelser, som vi har kalt "ingen problemstilling", er chatter som ikke har vært relevante. Det handler om chatter som er initiert av personer som ikke har visst hvem vi er og som har tatt kontakt med oss for å finne en sexpartner, eller chatten har blitt avsluttet før det har blitt klart hva de egentlig ville.

"Jeg har aldri snakket med noen andre om at jeg selger sex..."

"Jeg vil slutte å selge, men får det ikke til..."

"Jeg tror jeg er homofil, er det noe spesielt jeg må tenke på i forbindelse med å ha sex med en mann første gangen?"

Det har vært overraskende mange som har villet snakke med oss om sine prostitusjonserfaringer. Vi tror dette handler om at internett gir den anonymiteten som trengs for at man skal tørre å ta opp et så stigmatisert tema. Den tredje største gruppen temaer er prostitusjonserfaringer og samtaler om seksualitet. Enkelte har ønsket å snakke med oss om de erfaringene de har gjort seg. Vi har snakket med flere som sier chatten med oss er første gangen de snakker med noen om det å selge sex, og vi opplever at vi har hatt meningsfulle samtaler med dem på nettet. Andre chatter omhandler at de tror de er homofile og deres tanker rundt dette.

Noe av det vi har snakket mest om i chattene er *grensesetting*. Vi har snakket mye om at man må være bevisst på sine egne grenser når det gjelder seksualitet og seksuell eksperimentering. Dersom sårbare personer er bevisst på dette vil de også kunne være sterkere i situasjoner der andre prøver å utnytte dem. Vi brukte mye tid på å snakke med gutter og menn om dette, i forsøk på å forebygge nye prostitusjonskarrierer.

Vi har hatt flere samtaler om seksualitet de gangene vi har reklamert i fellesrommet på sexchatsidene med at en sexologisk rådgiver svarer på spørsmål. Dette ser ut til å være en god innfallsvinkel for å få folk til å kontakte oss om seksuelle spørsmål som ikke utelukkende handler om testing og smitte.

"Hva gjør Pro Sentret her?"

"Selger menn også sex?"

Den fjerde største gruppen av tema handler om informasjon om prostitusjon, hva det er, om menn som selger sex, hva er Pro Sentret og hvordan vi jobber. Noen sier de aldri har tenkt på at menn kan selge sex, og aller minst på at det skjer på disse aktuelle sidene.

Vi er så vidt vi vet de eneste som driver med opplysningsarbeid på de erotiske chatsidene vi opererer, og vi får derfor mange spørsmål fra personer utenfor brukergruppen. Vi bestemte oss likevel for å svare på alle henvendelsene vi fikk. Vi mener vi har gjort en viktig jobb på dette feltet, og at andre tiltak bør vurdere å benytte disse uformelle chatsidene som kanal for sin egen virksomhet. Her treffer man mange som vil ha kunnskap, men som ikke leter etter den aktivt. Når de blir presentert for en mulighet til å snakke om det på arenaen de oppholder seg, så griper de sjansen for å få informasjon. Dette ser vi er spesielt viktig i forbindelse med SOI-relaterte spørsmål.

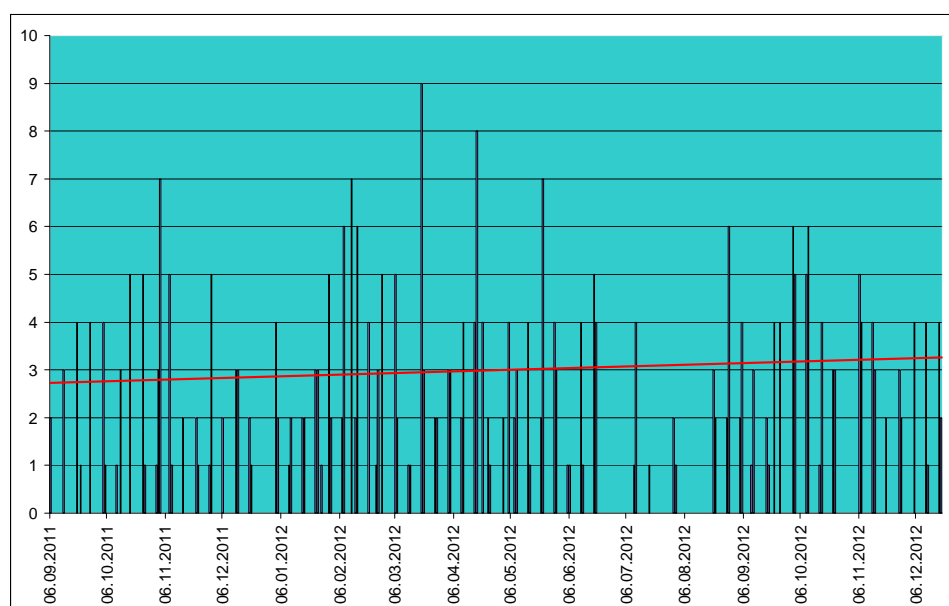
"Bra dere er her!"

"Dere gjør en viktig jobb!"

"Det er trygt å vite at dere er her!"

En tiendedel av chattene vi har gjennomført har vært positive tilbakemeldinger på at vi er til stede. Flere har sagt at de opplever oss som trygge personer. Nettstedene vi er innom har et svært sterkt seksuelt fokus, og det at vi er innom og legger ut regelmessige meldinger opplever mange som trygt og som en positiv del av å oppholde seg på disse nettstedene.

2.2.2.4 Tendens

Antall chatter per gang pålogget

Vi har hatt mellom null og ni chatter hver gang vi er pålogget på chatsidene. Vi er pålogget to timer om gangen (tirsdag mellom 18-20, onsdag 13-15 og annenhver lørdag to timer der tidspunktet kan variere). Figuren viser hvor mange chatter vi har gjennomført hver gang vi var pålogget siden september i 2011. Den røde linjen viser den generelle økningen i antall chatter fra vi startet. Det er en liten økning fra starten, der det var et gjennomsnitt mellom to og tre chatter, til prosjektets slutt der det var mellom tre og fire chatter. Det ble også mer stabilt med cirka fire chatter hver gang vi var pålogget mot prosjektets slutt. Tidligere var variasjonen mellom ingen og flere chatter på en dag større.

2.2.2.5 Annonser på escortesider

Da vi startet arbeidet sendte vi ut annonser på nettsiden Hemmelig.com. Dette var et nettsted der personer som ville ha uforpliktende sex kunne ta kontakt med hverandre. Her laget vi en profil, og vi sendte ut informasjon om oss til personer som tydeligvis annonserte sexsalg. Denne siden ble stengt i løpet av høsten. Utover dette har vi ikke sendt ut informasjon om oss til personer som har annonsert. Det har PION i stedet gjort som en del av samarbeidet med oss. Det har blitt sendt ut 300 henvendelser med informasjon om både PION og Pro Sentret. De fleste av disse henvendelsene er sendt til menn som annonserer på Gayromeo.com, som er et

verdensoppspennende nettsamfunn likt Gaysir.no. I motsetning til Gaysir.no har Gayromeo.com en side der det annonseres for sexsalg.

Selv om vi ikke har jobbet aktivt på disse sidene, så har vi monitorert dem over tid. På to av de mest populære escortesidene for menn som selger sex (Escupido.com og Gayromeo.com) er det til enhver tid mellom 70 og 90 menn som annonserer at de selger sex i Norge.

2.3 Utadrettet virksomhet - kompetanseoverføring

Et av hovedmålene i prosjektet har vært å informere fagpersonell om mannlig prostitusjon for å øke deres kompetanse på området. Vi har derfor invitert oss selv på fagmøter og andre type møter med flere ulike tjenestesteder. I prosjektperioden har vi hatt 23 fagmøter/samarbeidsmøter med ulike organisasjoner:

- Felttiltaken i RME (nå Velferdsetaten)
- Redd barna
- Uteseksjonen (flere møter)
- Helseutvalget for bedre homohelse
- Hvalstad asylmottak
- Dalsbergstien hus
- Riverside ungdomshus
- Olafia
- Brynsenglegene
- Marcus Thranes hus
- Helsestasjonen for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom i alderen 13-30 år
- Seminar med frivillige organisasjoner på rusfeltet
- =Oslo
- Kompetansesenter rus (KoRus)
- Krisesenter for menn i Oslo
- Sex og samfunn
- Cafe Trappa

Vi har også hatt møter med brukerne på Dalsbergstien hus og Cafe Trappa.

I tillegg har vi informert alle NAV-kontor og barnevernkontor i Oslo kommune om prosjektet. Vi har tilbudt oss å komme på fagmøter eller lignende, men ingen av kontorene har tatt kontakt med oss for å avtale møter. Vi har ikke hatt kapasitet til å gjenta tilbudet i prosjektperioden.

Når vi startet prosjektet hadde vi, som nevnt, innledende møter med de andre prostitusjonstiltakene i Oslo; PION, KAST og Nadheim. Dette har utviklet seg til at vi har felles nettverksmøter flere ganger i året. Vi utveksler erfaringer og planlegger felles arrangementer, som for eksempel å stå på stand under Skeive dager og Verdens aidsdag.

Vi har også inngått et nettverkssamarbeid med Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH), Skeiv ungdom og PION. Vi møtes et par ganger i året. Vi snakker om prostitusjon, spesielt samkjønnet prostitusjon. Dette er

et nyttig nettverk både med tanke på at lhbt-organisasjonene treffer mange potensielle brukere av Pro Mann, og fordi de som resultat av møtene setter prostitusjon på sin politiske dagsorden. Tidligere har vi opplevd at lhbt-organisasjoner ikke har fokusert på prostitusjonstematikken, men vi ser at dette nå har endret seg. Samkjønnet prostitusjon er nå mer belyst og et aktuelt tema.

2.3.1 Samarbeid med Uteseksjonen

Oppsøkende arbeid på internett gir ikke et fullstendig bilde av hvordan det mannlige sexsalgsmarkedet ser ut. Vi kan ikke anta at vi treffer alle potensielle brukere av Pro Sentret der. Flere gutter enn jenter har erfaring med bytte eller salg av sex (Hegna og Pedersen 2002, Trondheim kommune 2005, Mossige og Abrahamsen 2010 og Ungdomsstyrelsen 2012). For å komme i kontakt med sårbare unge gutter og menn som var i randsonen for å starte å selge sex, eller som allerede solgte sex innledet vi et samarbeid med Uteseksjonen. Uteseksjonen og Pro Sentret er fra samme avdeling i Velferdsetaten, Oslo kommune. Uteseksjonen driver gatebasert oppsøkende arbeid overfor utsatte mennesker og grupper i Oslo sentrum. Aktuelle grupper vi ønsket å nå var unge i drift, asylsøkere/papirløse migranter og gutter/menn som beveger seg i sentrum/rusmiljøene.

Målene var å etablere kontakt med målgruppen slik at menn som selger seksuelle tjenester kunne få et bedre helse- og sosialfaglig tilbud. Videre ønsket vi å styrke fokus på bytte/salg av seksuelle tjenester i Uteseksjonens oppsøkende arbeid.

Vi hadde flere innledende planleggingsmøter og konkluderte med at en representant fra Pro Mann skulle bli med et team bestående av to ansatte fra Uteseksjonen ut på feltarbeid. Dette gjorde vi fire kvelder, både ukedag og helg, over en periode på to måneder. Målet var å møte Uteseksjonens brukergruppe og informere om mannlig prostitusjon, Pro Mann og Pro Sentret. Vi traff imidlertid ikke mange brukere i det oppsøkende arbeidet og antallet gjennomførte informasjonssamtaler ble deretter.

Samtaler om seksualitet og særlig knyttet til kjøp og salg av seksuelle tjenester forutsetter at den vi snakker med stoler på oss. En slik relasjon kan ta tid å opparbeide. For å kunne bygge tillitsfulle relasjoner med de ulike brukerne fordret det at vi jobbet sammen flere ganger i uken. Vi fant ut at det ikke var en hensiktsmessig fremgangsmåte og vi avsluttet derfor det oppsøkende samarbeidet. Både Uteseksjonen og Pro Sentret konkluderte med at Uteseksjonens ansatte selv må ta opp spørsmål knyttet til prostitusjon i møtet med sine brukere. Pro Sentret på sin side skal fortsatt bistå Uteseksjonen i å holde fokus på prostitusjon og drive kompetanseoverføring.

Arbeid opp mot unge i faresonen er en del av målsettingen med *Oslo kommunes handlingsplan mot prostitusjon 2012-2013*. Pro Sentret har sammen med Helseetaten ansvar for *tiltak 4a* som handler om å forhindre at barn og unge utnyttes i prostitusjonslignende forhold eller utnytter andre. Der har Pro Sentret og Helseetaten utarbeidet et opplæringsprogram for ansatte i bydeler og etater som arbeider med barn og unge. Vi anser også vårt arbeid sammen med Uteseksjonen som en del av dette tiltaket.

2.4 Åpen kveldsklinikk kun for menn

Et av delmålene var å vurdere om det er behov for et fast og spesifikt tilbud kun for menn ved Pro Sentrets poliklinikk. Sammenlignet med den kvinnelige brukergruppen er det ikke mange menn som har benyttet seg av drop-in-tilbudet i våre lokaler i Storgata 11. Derfor ønsket vi å finne ut om det å holde åpent en ettermiddag i uken kun for menn ville føre til økt besøk av menn som selger sex. Vi annonserte på hjemmesiden vår, Gaysir.no og i chattene med at vi skulle ha en egen kveldsklinikk kun for menn på onsdagskvelder. Dette gjentok vi tre ganger, men vi fikk ingen besøkende. Ettersom vi ikke fikk besøkende og de mannlige brukerne som benyttet seg av det vanlige drop-in-tilbudet ikke uttrykte behov for et egne åpningstider for menn, ble det besluttet å ikke videreføre kveldsklinikken. Vi vil vurdere dette igjen dersom et slikt spesifikt tilbud blir etterspurt.

2.5 Hiv-hurtigtest

I løpet av høsten 2012 lanserte Helsedirektoratet kampanjen "Bedre å vite", en kampanje der målet var å informere menn som har sex med menn om hvor de kan ta en hiv-hurtigtest. En hiv-hurtigtest er en test der man får svar på sin hiv-status i løpet av 60 sekunder. Den foregår ved at pasienten får et stikk i fingeren og blodråpen analyseres med kjemikalier.

Pro Sentret deltar i kampanjen og tilbyr testen til menn som selger sex. Vi annonserte med tilbudet via forskjellige kanaler på internett. Vi har gitt testen til to menn. Vi har informerte andre mannlige pasienter om at vi tilbyr testen, men de foretrakk å ta en ordinær hiv-test. Det vil si at svaret kommer i løpet av en uke. Noen synes det er greit å få svaret med en gang. Andre synes det er bedre å få forberedt seg noen dager før svaret foreligger.

Vi kommer til å fortsette med hiv-hurtigtest i 2013.

2.6 Brukere på Pro Sentret

	Pro Sentret			Helseavdelingen		Sosialfaglig oppfølging	
	Antall brukere	Antall konsultasjoner	Nye brukere	Antall brukere	Antall konsultasjoner	Antall brukere	Antall konsultasjoner
2011	19	139	9	7	11	4	97
2012	33	333	21	17	79	9	216
Prosentvis økning	79	144	122	143	618	125	123

Portefølje av mannlige brukere av Pro Sentret (hele 2011 sammenlignet med januar tom desember 2012)

33 menn har i 2012 vært besøkende på Pro Sentret. 21 av disse var nye av året. Vi har hatt 333 konsultasjoner med dem. Noen av dem har vært innom en gang, mens noen har brukt tilbudet vårt jevnlig. I 2011 hadde vi kontakt med 19 menn, og de hadde vi 139 konsultasjoner med. Denne økningen kan tolkes som en respons på det oppsøkende arbeidet vi gjør og at vi har vært mer synlige på nett.

Problemstillingene mennene har kommet til oss med har variert. Vi har arbeidet med menneskehandel, asylrelaterte saker, seksuell rådgivning, hjelp til å finne alternativer til prostitusjon, rusavhengighet, psykiske problemer og juridisk rådgivning for å nevne noen.

Nasjonalitet	Antall
Norge	6
Bulgaria	5
Nigeria	5
Thailand	5
Brasil	1
Colombia	1
Kongo	1
Ecuador	1
Ghana	1
Irak	1
Iran	1
Italia	1
Spania	1
Ungarn	1
Ukjent	2

Antall mannlige brukere på Pro Sentret og deres nasjonalitet i 2012

27 av de 33 mennene er av utenlandsk opprinnelse (i 2011 var 15 av 19 menn av utenlandsk opprinnelse). Størstedelen er norske statsborgere. Oppholdsstatusen har ellers variert i fra å være turister med opphold i andre Schengenland, være i asylsystemet til å ha refleksjonsperiode på bakgrunn av å være antatt offer for menneskehandel. Det er fire nasjonaliteter som dominerer: Norge, Bulgaria, Nigeria og Thailand. Utenom disse så er enkeltpersoner fra ulike land fra Sør Amerika, Afrika, Europa og Midtøsten representert. Det er interessant å se at de største gruppene mannlige brukere tilsvarer de største gruppene av kvinnelige brukere på Pro Sentret.

2.7 Veiledning - debrifing

I prosjektet har vi hatt samtaler som blant annet dreier seg om ulike former for seksuelt misbruk og voldtekter. Siden det alltid er en fare for overføringer og sekundær traumatisering i arbeid som dette har vi opplevd behov for debrifing og veiledning, og har hatt et møte med en veileder som er psykolog og sexolog. Veiledning av ansatte i prosjektet vil være en klok investering og kvalitetssikring av tilbudet ved en eventuell videreføring av Pro Mann.

3.0 Sammendrag og vurdering

Hovedmålet til prosjektet var å gi menn som selger seksuelle tjenester et bedre helse- og sosialfaglig tilbud. Det ønsket vi å gjøre gjennom å nå menn som selger sex med informasjon om at vi finnes og å øke kompetansen om mannlig prostitusjon i andre deler av hjelpeapparatet. Prosjekt ble gjennomført gjennom ni delmål:

Delmål A: å etablere kontakt med menn som selger sex gjennom internett, chat, diskusjonsforum og e-post, og på telefon gjennom sms og samtaler

Det har ikke vært et mål i seg selv å få mannlige sexselgere til å komme fysisk til Pro Sentret. Vi har i stedet prøvd å komme i kontakt med dem der de har oppholdt seg via internett. Vi har også vært tilgjengelige for å ta kontakt på SMS, telefon og e-post, men dette har ikke vært mye benyttet. Internett har vært viktigst.

I første omgang handler dette arbeidet om å bygge relasjoner og på nettet tar det erfaringsvis mye tid. Erfaring fra Pro-Tukipiste i Finland viser at det kan ta to til tre år å opparbeide seg tillit i miljøet. Vi ser tendenser til dette også i vårt arbeid. Vi hadde flere chatter på slutten av prosjektperioden sammenlignet med de første månedene vi var pålogget. Selv om vi ser det har tatt tid å komme i kontakt med mennene som selger sex, ser vi også at vi blir svært godt tatt i mot på de sidene som vi er aktive. Det har selvfølgelig vært noen negative kommentarer, men de er i et absolutt fåtall i forhold til de positive tilbakemeldingene vi har fått. Vi har et inntrykk av at brukerne av chatrommene mener det er positivt og at det oppleves som trygt at vi er pålogget.

I kapittel 2.2 har vi beskrevet hvordan vi gikk frem i dette arbeidet og vi forteller hvilke resultater vi oppnådde. Vi har utført 354 chatter og en femtedel av dem har vært med personer som er i brukergruppa. Vi er svært fornøyde med dette. Å komme i kontakt med menn som selger sex gjennom å benytte de verktøyene som eksisterer på internett har vist seg å være en svært god metode. Dette vil også være navet i et videre arbeid rettet mot menn som selger sex.

I et videre arbeid på nett ønsker vi å få bedre oversikt over hvem vi snakker med. For eksempel ved å be om en evaluering i etterkant av utført chat. Vi vil vurdere å lage et spørreskjema som kan gis som en link i avslutningen av chatten. Dette kan gi oss tilbakemeldinger på om arbeidet vi har utført er bra og kan gi oss en bedre oversikt over hvilke grupper vi kommer i kontakt med.

Delmål B: å etablere kontakt med menn som selger sex på ulike treffsteder for homofile

Vi har ikke prioritert arbeid rettet mot andre treffsteder enn internett. Vi har lagt ut informasjonsmateriell om Pro Mann på sauna for MSM og på utesteder for homofile, og vi har stått på stand under Skeive dager. Vi har ikke brukt mye tid på å oppholde oss på arenaer for MSM, fordi vi ikke tror at det å oppholde seg på sauna eller på utesteder er en god måte å komme kontakt med personer som selger sex. Et av problemene er anonymitet. De vi kommer i kontakt med kommer ikke til å være anonyme. Siden andre brukere av disse stedene kan observere hvem som er i kontakt med oss – et prostitusjonstiltak – kan de bli stemplet som prostituerte. Dette tror vi vil være med på å hemme kontakt med oss.

Det er bedre å gi informasjon via brosjyrer og plakater sånn at brukere kan ta direkte kontakt med oss i ettertid og anonymt.

Delmål C: drive informasjonsarbeid/ delta på brukermøter på ulike tiltak der vi kjenner til at menn med prostitusjonserfaring kan være representert

Det å delta på brukermøter antok vi var en god arena for å informere om mannlig prostitusjon, Pro Sentret og våre tilbud. Vi har deltatt på to brukermøter. Mottakelsen vi fikk var blandet. Vi opplevde at det var vanskelig å ha et vanlig brukermøte der vi snakket om mannlig prostitusjon, fordi brukerne ikke ville snakke om noe så personlig som sexsalg i plenum. Det er knyttet flere stigma til mannlig prostitusjon, og det er vanskelig å snakke om det i en atmosfære der det blir latterliggjort. Vi hadde bedre erfaring med å bruke tid blant brukerne der vi snakket med dem en til en.

Det er mye mer ressurskrevende å snakke individuelt med hver og en bruker enn å snakke til alle sammen i plenum. Vi vurderer at en bedre ressursbruk er å drive med kompetanseøkning blant ansatte samt å legge ut brosjyrer/informasjon om at vi eksisterer på lett tilgjengelige steder. Dersom hjelpetiltak ønsker at vi skal komme på brukermøter så vil vi gjøre det i fremtiden, men vårt fokus vil være de ansatte. Vi må revurdere hvordan eventuelle brukermøter skal legges opp, slik at rammen for møtet blir hensiktsmessig og vi får gitt brukerne best mulig informasjon.

Delmål D: informere menn som selger sex om det polikliniske tilbudet de kan benytte seg av på Pro Sentret

Noen av mennene vi kom i kontakt med da vi jobbet med feltbeskrivelsen i 2010 ga uttrykk for at de opplevde Pro Sentret som et tilbud til kvinner i gateprostitusjon og ikke et tilbud til menn. Dette betyr at vi ikke har vært tydelige nok på at tilbudet er åpent for alle som selger sex. Vi har derfor informert alle vi har kommet i kontakt med om at tilbudet er kjønnsnøytralt (foruten varmestua som kun er åpen for kvinner).

Med begrepet *poliklinisk tilbud* viser vi til at vi tilbyr sosialfaglig oppfølging over tid til personer som har behov for dette. Det kan blant annet være at de ønsker hjelp med å slutte å selge sex, samtaler om prostitusjon, bistand i kontakten med NAV, hjelp med økonomiske spørsmål, hjelp i forbindelse med søknader om asyl og refleksjonsperiode på bakgrunn av å være antatt offer for menneskehandel. At vi har et slikt tilbud har vi informert om på alle arenaer vi har arbeidet.

Fra det øvrige oppsøkende arbeidet vårt har vi erfaring med at det er i mange tilfeller en god metodikk å først informere nye brukere om det helsefaglige tilbudet vi har. Det er enklere å forstå hva det tilbudet innebærer og for mange er det mindre stigma knyttet til å snakke med en sykepleier eller en lege, enn å ta kontakt med en sosialarbeider. Vi starter derfor ofte samtaler med å informere om helsearbeidet, deretter informerer vi om sosialfaglig hjelp når tillitten er på plass. Det kan være lettere for brukeren å si "ja takk" til hjelp fra en sosialkonsulent når en god relasjon er dannet.

Som vist i kapittel 2.6 har vi hatt en dobling av brukere som har benyttet seg av sosialfaglig oppfølging siden 2011. Vi kan tolke dette som er resultat av at vi har vært mer synlige på arenaer der menn selger sex og at menn har fått informasjon om at vi gir et slikt tilbud.

Delmål E: forebygge utbredelsen av hiv og andre seksuelt overførbare infeksjoner

Som vist i kapittel 2.2.2.3 har de fleste henvendelsene vi har hatt på internett vært hiv og SOI relaterte. Vi har gitt informasjon til mange om hvordan de kan praktisere sikrere sex, og vi håper det har vært med å forhindre nysmitte. Vi har gitt informasjon til alle som har vært i kontakt med oss. Ingen personer har blitt avvist, selv om de ikke har vært i målgruppen.

Vi er også med i kampanjen "bedre å vite" til Helsedirektoratet", der vi tilbyr hiv-hurtigtest. Enn så lenge er det ikke mange som har ønsket å ta hiv-hurtigtesten, men vi mener dette er et viktig tiltak og vi kommer til å fortsette å tilby den i 2013. Vi antar at etter hvert som det blir kjent at vi tilbyr testen, så vil etterspørselen etter den øke.

Delmål F: etablere samarbeid med andre aktører innenfor fagfeltet prostitusjon

Vi har gjennom hele prosjektperioden samarbeidet med andre organisasjoner innenfor fagfeltet prostitusjon. Vi har blant annet inngått nettverksmøter med de andre prostitusjonstiltakene i Oslo; KAST, Nadheim og PION. PION har vi hatt et spesielt nært samarbeid med i forbindelse med at de har informert om Pro Mann når de sender henvendelser til annonser på eskortesider på internett.

Delmål G: bidra til et kunnskapsløft hos øvrig hjelpeapparat gjennom informasjonsarbeid og foredragsvirksomhet

I kapittel 2.3 går det frem at vi har hatt fokus på kompetanseløft hos det øvrige hjelpeapparatet. Dette har vi gjort ved å delta på 23 fagmøter/informasjonsmøter/kunnskapsutvekslingsmøter.

Vi inngikk også et samarbeid med Uteseksjonen der vi gikk oppsøkende sammen ute for å møte deres brukere. Dette samarbeidet avsluttet vi fordi det ikke var hensiktsmessig bruk av ressurser. Les mer om dette i kapittel 2.3.1. Vi vil i fremtiden fortsette å ha tett dialog med Uteseksjonen og fortsette med kompetansehevingsarbeidet.

Vi opplever at det har blitt enklere å snakke med andre hjelpeinstanser og andre organisasjoner om mannlig prostitusjon, og mange instanser ønsker å ha et fokus på mannlig prostitusjon i arbeidet sitt. Dette håper vi er en trend som vil fortsette.

Utadrettet virksomhet rettet mot instanser som kan komme i kontakt med brukergruppen hadde størst fokus i starten av prosjektet. Vi har ikke brukt mye tid på følge opp de instansene vi hadde kontakt med, men enkelte har vi vært i løpende dialog med. Det er viktig for oss i fremtiden å satse på kontinuitet og oppfølging, fordi det ofte er stor utskiftning av ansatte, og fordi det er viktig å ha temaet ferskt i minnet.

Det fordrer at vi har et fokus på å invitere oss selv på besøk eller tar initiativ til samarbeidsmøter.

Delmål H: sette mannlig prostitusjon på dagsorden i den norske prostitusjonsdebatten

Å sette mannlig prostitusjon på dagsorden i den norske prostitusjonsdebatten har vi gjort ved ulike presseoppslag som har handlet om Pro Mann eller om mannlig prostitusjon. Det har variert mellom kronikker og intervju. Vi har i disse intervjuene og kronikkene fått informert om Pro Mann og vi har fått informert om mannlig prostitusjon. Heteronormativiteten dominerer pressedekningen. Kunder og halliker fremstilles som menn og den prostituerte fremstilles som kvinne. At media har fokus på at menn også selger sex er viktig, fordi det kan være med på å bryte ned stigmaet som er knyttet til mannlig prostitusjon. Det kan gjøre det enklere å søke hjelp eller rådgivning for dem som trenger det. Et slikt fokus vil også kunne ha betydning for oppfatningen mange har om at prostitusjon er vold mot kvinner, og ikke et uttrykk for økonomisk og sosial makt/avmakt.

Delmål I: vurdere om det er behov for et fast og spesifikt tilbud kun for menn ved Pro Sentrets poliklinikk

I kapittel 2.4 beskrev vi hvordan vi gikk frem for å prøve ut kveldsklinikk kun for menn ved Pro Sentret. I og med at ingen møtte opp på de tre kveldene vi holdt åpent, viste dette seg å ikke være en suksess. Vi vurderer det slik at dette ikke er et tiltak det er behov for på nåværende tidspunkt. Dersom det blir uttrykt et slikt behov fra brukerne så vil vi vurdere det på nytt.

3.1 Avsluttende kommentarer

Oppsøkende arbeid på arenaer der personer selger sex bør være en kontinuerlig prosess, og må holdes ved like. Tillitt tar tid å opparbeide seg og det er konstant turnover blant aktørene som selger sex. Ønsker vi å gi mannlige sexselgere informasjon om at det finnes et helse- og sosialfagligtilbud til dem, må oppsøkende arbeid på internett videreføres. Fortløpende kunnskap om hvordan mannlig prostitusjon foregår får en ved å være kontinuerlig til stede på de aktuelle arenaene, spesielt på internett. Det er viktig å videreføre fokus og heving av kompetanse og gi kunnskap om mannlig prostitusjon blant andre aktører.

Oppsøkende arbeid på sosiale chattersider på internett er en svært god metode for å komme i kontakt med brukere. Vi har hatt åpne "dører" for alle som har kontaktet oss, og vi har besvart henvendelsene så godt vi kan. Vi har ikke avvist noen som har tatt kontakt med oss selv om de ikke er i vår målgruppe. Vi har chattet med mange menn som ikke selger sex. Mange av dem er MSM som selv definerer seg som heterofile eller som lever i heterofile forhold, og de har store mangler på kunnskap om sikker sex. Det positive er at de ønsker kunnskap, og tar kontakt med oss for å få svar på sine spørsmål om hvordan de kan unngå smitte. Tiltak som arbeider med MSM og sikker sex vil kunne nyttiggjøre seg av de erfaringer Pro Mann har gitt oss. Chattersider er en svært egnet arena for opplysningsarbeid ovenfor MSM.

4.0 Pro Mann 2013

Erfaringene vi har gjort oss, og resultatet vi har oppnådd gjør at vi ønsker å fortsette arbeidet i 2013. Det er viktig at Pro sentret blir kjent som et prostitusjonstiltak både for kvinner og menn, og vi vil derfor fortsette å bruke internett som arena for å komme i kontakt med gutter og menn som selger sex. Vi vil også videreføre arbeidet vi har gjort opp mot andre tiltak og organisasjoner som kan være i kontakt med personer som selger sex. I og med at det er en stor turnover blant ansatte i helse- og sosiale tiltak er det viktig at vi kontinuerlig tilbyr informasjon og kunnskap om prostitusjon, og hvordan adressere problematikken med sine brukere

Vi har sett at å bruke internett som arena, med den anonymiteten det gir, åpner opp for at personer i lettere grad tør å ta kontakt med oss, og at det gjør det enklere for mange å ta opp tema som kan være vanskelig å ta opp ansikt til ansikt. Vi kommer også i kontakt med mange som ikke identifiserer seg som målgruppe for Pro Sentret, som "prostituert", men som like fullt selger eller bytter sex. Dette er personer som ikke ville ha tatt kontakt med Pro Sentret om de ikke hadde møtt oss på internett. Vi ønsker derfor å utvide prosjektet med også å være aktiv på nett overfor kvinner og transpersoner. Vi vil se om vi gjennom metodikken vi har utarbeidet, kan nå ut til nye grupper som kan ha behov for vår bistand. Vi skal derfor i 2013 kartlegge hvilke nettsider dette kan være og vi vil initiere oppsøkende arbeid på nett opp mot kvinner og transpersoner.

Det er viktig for å oss å videreføre kunnskapen og erfaringene vi har opparbeidet oss om hvordan vi arbeider sosialfaglig og helsefaglig oppsøkende på internett. Derfor vil vi lage en metodebok som oppsummerer dette, hvilke erfaringer vi har gjort oss, både positive og negative. Vi vil beskrive hvilke teknikker vi bruker, hvilke utfordringer som kan oppstå, og hvilke strategier vi da har benyttet. Vi håper det kan være et nyttig verktøy for andre som ønsker å starte sosialt- og helsefagligarbeid på internett.

Litteratur

Bjørndahl, Ulla. 2010. *Et usynlig marked? En feltbeskrivelse om gutter, menn og transpersoner som selger sex*. Oslo: Pro Sentret.

Hegna, Kristin og Willy Pedersen. 2002. *Sex for overlevelse eller skyggebilder avkjærlighet. Ungdom under 18 år som selger seksuelle tjenester*. Oslo: NOVA rapport 5/02

Mossige, Svein og Solveig Abrahamsen. 2010. *The Baltic Sea Regional Study on Adolescents' Sexuality. Resultater fra den norske delen av studien. (Norsk oversettelse av to artikler i NOVA-rapport 18/07)*. Oslo: NOVA

Tampep. 2009. *Sex work in Europe – a mapping of the prostitution scene in 25 European countries*. Amsterdam: TAMPEP International Foundation.

Trondheim kommune. 2006. *Ungdomsundersøkelsen. Hovedrapport 2005*. Trondheim: Trondheim kommune, Utviklingstjenesten

Ungdomsstyrelsen. 2012. *Utsatt? Unga, sex och internet*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Vedeler, Janikke Solstad, Karin Sasoka og Svein Mossige. 2006. *Ungdom som selger eller bytter sex – en faglig veileder til hjelpeapparatet*. Oslo: NOVA.